

BEREKENING VAN DE HERSTEL-~~BEWERKINGS~~KOSTEN VAN AKKERBOUWPRODUCTEN
OOGST 1953

Rapport No 193

Afdeling Bedrijfseconomisch Onderzoek in de Landbouw

INHOUDSOPGAVE

	blz.
Commissie van Advies	5
Woord vooraf	7
§ 1 Samenvatting van de uitkomsten	9
§ 2 De basis voor de berekeningen	12
§ 3 Herstel-Bewerkingskosten	13
§ 4 Opbrengsten	19

Bijlage

Toelichting op de berekening van de herstel-bewerkingskosten

I Wijzigingen in de productieomstandigheden	21
a. Bouwplan	21
b. Arbeidskern	24
c. Trekkrachtvoorziening	24
d. Bemesting	25
II Bepaling van de kosten	
a. Algemeen	25
b. Arbeidskosten	25
c. Paardekosten	29
d. Trekkerkosten	30
e. Werktuigkosten en bindertouw	31
f. Werk door derden	32
g. Zaaizaad/pootgoed	32
h. Bemesting	33
i. Pacht en onderhoud gebouwen voor rekening pachter	34
j. Overige kostenbestanddelen	34

COMMISSIE VAN ADVIES

Het rapport is getoetst aan het oordeel van een Commissie van Advies, waarin de volgende personen zitting hadden:

Dr Ir C.W.C. van Beekom,	Rijkslandbouwoconsulent, (Voorzitter)	Goes
Dr Ir C. v.d.Berg	, Bodemdeskundige bij de Rijksdienst voor Landbouwherstel,	Goes
C. den Engelse Rzn	, Landbouwer,	Klundert
Ir J. van Gaalen	, Rijkslandbouwoconsulent,	Dordrecht
J.A. Klompe	, Landbouwer,	Anna Jacobapolder
L. Magielse	, R.K. Landarbeidersbond "St Deusdedit",	Breda
J.A. van Nieuwenhuizen	, Landbouwer	Aoethuizen
Ir H. Smeenk	, Stichting voor de Landbouw,	's-Gravenhage
B. Zinkweg	, Landbouwer	Numansdorp

Bij het toetsen van het rapport konden Dr Ir C. v.d.Berg en Ir H. Smeenk door omstandigheden niet aanwezig zijn. Als plaatsvervanger van Dr Ir C. v.d.Berg heeft Ir J.J. Westerhof van de Rijksdienst voor Landbouwherstel de vergadering bijgewoond.

De commissie kon zich met de opzet en de inhoud van het rapport verenigen. De volgende opmerkingen dienen hierbij echter te worden vermeld.

1. Het merendeel der leden achtte de in rekening gebrachte pacht (met inbegrip van de onderhoudskosten) te laag. Dezelfde opmerking is destijds gemaakt bij het toetsen van rapport No 192, zodat volstaan kan worden met verwijzing naar dit rapport.

2. Wegens het ontbreken van gespecificeerde gegevens was de reeds ontvangen vergoeding voor het strooien van gips niet in mindering gebracht op de productiekosten per ha. De commissie vond het wenselijk hiervoor alsnog een bedrag aan te geven op basis van de gegevens over de gestrooide hoeveelheden gips.

3. De commissie achtte de arbeidskosten te laag, in verband met het feit, dat de berekeningen zijn uitgevoerd op basis van het in de C.A.O. aangegeven tijdloon, hoewel in de praktijk ten gevolge van de gewijzigde omstandigheden een gemiddeld hoger uurloon is betaald. Als gevolg hiervan waren er eveneens bezwaren tegen de hoogte van de sociale lasten, welke zijn gebaseerd op het C.A.O.-loon.

De verantwoordelijkheid voor de in het rapport vermelde berekeningen berust bij het Landbouw-Economisch Instituut.

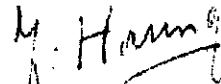
WOORD VOORAF

Het rapport is samengesteld op verzoek van de Rijksdienst voor Landbouwherstel met het doel een grondslag te geven voor het bepalen van normen voor schadevergoeding met betrekking tot de na 1 Februari 1953 ingezaaide, resp. gepote gewassen in de door de watersnood getroffen gebieden.

De berekende productiekosten van deze gewassen voor oogst 1953 sluiten geheel aan op de in rapport No 192 vermelde berekeningen van de tevergeefs gemaakte kosten per 1 Februari 1953.

De berekeningen zijn uitgevoerd op de afdeling Bedrijfseconomisch Onderzoek in de Landbouw onder leiding van Ir J.F. van Riemsdijk door Ir G.M. Hoornsman en J. Hoornweg.

De Directeur,

(Dr J. Horrings)

's-Gravenhage, 14 Juli 1954

§ 1. Samenvatting van de uitkomsten

Uit een ten behoeve van het onderzoek gehouden enquête op 185 bedrijven blijkt, dat in de overstroomde gebieden de zomergerst het belangrijkste gewas is geweest, dat voor oogst 1953 is ingezaaid. Circa 80% van de oppervlakte bouwland op de geïnundeerde bedrijven is met dit gewas beteeld geweest. Van de andere gewassen, die op de resterende oppervlakte zijn verbouwd, kunnen worden genoemd haver, zomertarwe, bieten en aardappelen.

Op grond van het bovenstaande is op basis van een viertal opbrengstklassen van zomergerst een analyse gemaakt van algemene bedrijfsgegevens zoals bouwplan, arbeidsvoorziening, trekkracht en bemesting (fosforzuur en kali).

De bepaling van de vaste lasten geschiedde met behulp van de uitkomsten in rapport No 204, rekening houdend met de bij de analyse naar voren gekomen gewijzigde omstandigheden na 1 Februari 1953. De toerekening van de vaste lasten, waaronder de werktuigkosten, de paardekosten en een groot deel van de trekkercosten geschiedde eenvoudigheidshalve door middel van een omslag per ha bouwland.

De specifieke kosten, zoals hoeveelheid zaaizaad, de stikstofbemesting e.a., zijn bepaald met behulp van de uitkomsten in de voor elk afzonderlijk gewas onderscheiden opbrengstklassen.

Op deze wijze is er naar gestreefd in de berekeningen zo volledig mogelijk het verband tussen kosten en opbrengsten tot uitdrukking te brengen. In de hiernavolgende tabel met de productiekosten per gewas wordt dan ook onderscheid gemaakt naar een aantal opbrengstklassen. Een verdere verfijning dan aangegeven bleek op basis van het beschikbare cijfermateriaal niet mogelijk. Een samenvatting van de productiekosten bij verschillende opbrengstniveaux in gld per ha gemeten maat is voor de afzonderlijke gewassen in de hiernavolgende tabellen vermeld.

ZOMERGERST

Opbrengstklasse	Mislukt	Maaidorsen door derden			
		50% v. stro verzameld		80% v. stro verzameld	
		500-1000 kg	1000-2000 kg	2000-3000 kg	> 3000 kg
Bruto-kosten	663	803	837	860	873

HAYER

Opbrengstklasse	Mislukt	Maaidorsen door derden (stro verzameld)		Oogsten met zelfbinder	
		500-1000 kg	1000-2000 kg	2000-3000 kg	> 3000 kg
Bruto-kosten	679	834	853	848	882

ZOMERTARWE

Opbrengstklasse	Mislukt	Maaidorsen door derden		Oogsten met zelfbinder	
		500-1000 kg	1000-2000 kg	2000-3000 kg	> 3000 kg
Bruto-kosten	713	868	887	882	916

SUIKERBIETEN

Opbrengstklasse	Mislukt	10-20 ton	20-30 ton	30-40 ton	> 40 ton
Bruto-kosten	795	1.171	1.252	1.331	1.386
Opbrengst bijproduct	-	35	60	85	110
Netto-kosten	795	1.136	1.192	1.246	1.276

VOEDERBIETEN

Opbrengstklasse	Mislukt	10-20 ton	20-40 ton	40-60 ton	60-80 ton	> 80 ton
Bruto-kosten	807	1.139	1.190	1.227	1.266	1.302

AARDAPPELEN

Opbrengstklasse	Mislukt	5-10 ton	10-15 ton	15-20 ton	20-25 ton	> 25 ton
Bruto-kosten	1.232	1.695	1.788	1.883	1.982	2.030

Bij de beoordeling van nevenstaande productiekosten dienen de volgende punten in overweging te worden genomen:

1. De kosten, verbonden aan het strooien van gips, zijn door de Rijksdienst voor Landbouwherstel afzonderlijk vergoed. In deze vergoeding zijn een aantal kostenelementen begrepen - arbeidskosten, werktuigkosten, paardekosten en een deel van de vaste kosten (afschrijving + rente) van de trekker - welke in bovenstaande bedragen in hun totaliteit zijn opgenomen. In hoeverre in verband hiermede op de productiekosten een correctie moet worden aangebracht, onttrekt zich aan ons oordeel)
  2. Op het tijdstip, waarop de berekeningen worden uitgebracht, ontbreken de nodige gegevens om tegenover de productiekosten de opbrengsten in geld van de verkregen productie te berekenen. Over de gemiddelde opbrengstprijzen van hoofd- en bijproduct zijn onvoldoende gegevens beschikbaar.
  3. De opbrengsten in geld van het bijproduct van granen en aardappelen - evenals de opbrengsten van het hoofdproduct - moeten worden bepaald met behulp van de kg-opbrengsten en de prijzen. Met betrekking tot de kg-opbrengsten van stre zijn in paragraaf 4 nadere gegevens vermeld. Voor aardappelen zijn geen gegevens beschikbaar. Bij de indeling naar de verschillende opbrengstklassen voor aardappelen zijn de bruto-kg-opbrengsten aangegeven, dus met inbegrip van het bijproduct (kriel en uitschot). De opbrengst van het bijproduct van suikerbieten is gewaardeerd op basis van de bemestingswaarde volgens de berekeningen in rapport No 204. Voor de verschillende opbrengstklassen is deze waarde van het bijproduct bepaald in verhouding tot de kg-opbrengst van het hoofdproduct.
  4. De droog- en schoningskosten, gemaakt voor granen, welke met de maaidorsmachine zijn geoogst, zijn niet in de berekeningen opgenomen. Dit betreft alle opbrengstklassen van gerst en de opbrengstklasse <2000 kg voor haver en zomertarwe. De kosten bedragen gemiddeld f. 1,- per 100 kg en dienen bij de berekening van de schadebedragen voor gerst (alle opbrengstklassen), haver (opbrengsten van 500-2000 kg) en zomertarwe (opbrengsten van 500-2000 kg) op de opbrengstprijzen in mindering te worden gebracht.
- 1) De Commissie van Advies raamde hiervoor op basis van gemiddeld
359 4 ton gips per ha en strooikosten van f. 5,- per ton gips een bedrag van f. 20,- per ha.

5. De dorskosten voor haver en zomertarwe zijn in bovenstaande berekeningen begrepen. In de opbrengstklassen van 2000-3000 kg en meer dan 3000 kg zijn de dorskosten berekend bij een korrelopbrengst van respectievelijk 2500 kg en 3500 kg à f. 1,95 per 100 kg. Bij de bepaling van de schadevergoeding dient hiermede rekening te worden gehouden.
6. De berekende productiekosten gelden uitsluitend voor bedrijven welke volledig geïnundeerd zijn geweest. In gevallen van gedeeltelijke inundatie zal de invloed hiervan op de productieomstandigheden van de desbetreffende bedrijven in minder sterke mate hebben geleid tot wijzigingen van bouwplan, arbeidsbezetting en trekkracht dan bij volledige inundatie. De toerekening van de vaste lasten aan de verbouwde gewassen zal in deze gevallen op een andere basis dienen te geschieden dan in dit rapport is gedaan.

§ 2. De basis voor de berekeningen

Voor de bepaling van de productiekosten van de na 1 Februari 1953 ingezaaide gewassen diende uiteraard met de gewijzigde productieomstandigheden op de bedrijven in het geïnundeerde gebied rekening te worden gehouden. Teneinde de berekeningen zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren, is een enquête ingesteld.

Deze enquête is uitgevoerd door de assistenten van de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst op 185 bedrijven (voornamelijk akkerbouwbedrijven) in het Zuidwestelijk Kleigebied.

Deze werkwijze heeft veel tijd in beslag genomen, zowel voor het verzamelen als voor het verwerken van het omvangrijke materiaal. Zij was echter noodzakelijk om tot een verantwoorde berekening te kunnen komen.

Hieronder volgt een overzicht van het aantal geënquêteerde bedrijven in de verschillende consulentenschappen.

	Geënquêteerde bedrijven
Dordrecht	59
Zevenbergen	63
Goes	53
Axel	10
Totaal	<u>185</u>

Naast de uit de enquête verkregen gegevens, welke hoofdzakelijk van landbouwtechnische aard zijn, is - evenals voor de samenstelling van rapport No 192 - gebruik gemaakt van de uitkomsten van het typebedrijf in het Zuidwestelijk Kleigebied. De berekeningen van de productiekosten voor oogst 1953, geldend onder normale omstandigheden binnen het kader van dit typebedrijf, zijn vermeld in rapport No 204.

Bij de bepaling van de vaste lasten (jaarkosten) is rekening gehouden met het reeds in de tevergeefs gemaakte kosten begrepen aandeel van deze kosten.

§ 3. H e r s t e l - B e w a r k i n g s k o s t e n

In de tabellen 1 t/m 5 wordt een overzicht gegeven van de productiekosten bij verschillende opbrengstniveaux van de voornaamste gewassen, welke na 1 Februari 1953 zijn ingezaaid of gepoot.

Een nadere toelichting op de berekeningen is vermeld in de bijlagen.

De productiekosten van onderstaande gewassen zijn in de tabellen opgenomen:

Tabel 1	Zomergerst	blz. 10 ?
Tabel 2	Haver en zomertarwe	" 11
Tabel 3	Suikerbieten	" 12
Tabel 4	Voederbieten	" 13
Tabel 5	Aardappelen	" 14

Naast deze gewassen is nog een aantal andere gewassen verbouwd welke slechts incidenteel voorkomen. De kostenberekeningen van deze gewassen, veelal verbouwd op percelen welke weinig van de inundatie hebben geleden, zullen worden gegeven in een aanvulling op dit rapport. Opneming van deze gewassen in het rapport zou tot vertraging aanleiding geven.

PRODUCTIEKOSTEN VAN ZOMERGERST BIJ VERSCHILLENDE OPBRENGSTNIVEAUX
 MAALDORSEN DOOR DERDEN
 (gld per ha gemeten maat)

Opbrengstklasse	Mislukt	50 % v. stro verzameld		80 % v. stro verzameld	
		500 - 1000 kg	1000 - 2000 kg	2000 - 3000 kg	>3000 kg
1. Arbeidskosten	125	165	172	174	181
2. Paardekosten	40	40	40	39	39
3. Trekkerkosten	31	31	33	35	35
4. Werktuigkosten	95	95	95	95	95
5. Bindertouw	-	3	4	7	8
6. Werk door derden:					
maaidorzen	-	95	105	120	125
onkruidbestrijding	8	8	8	8	8
7. Zaaizaad	63	63	62	56	56
8. Bemesting: stikstof	42	42	47	47	47
fosforzuur	7	7	17	22	22
kali	-	-	-	2	2
9. Pacht (incl. onderhoud gebouwen v. rek. pachter)	141	141	141	141	141
10. Rente omlopend kapitaal	9	11	11	12	12
11. Algemene kosten	27	27	27	27	27
12. Beloning voor bedrijfsleiding	75	75	75	75	75
Totaal bruto kosten 1)	663	803	837	860	873

1) Bij de beoordeling van de bruto kosten dient men rekening te houden met het feit, dat een andere berekeningswijze is gevolgd dan in de kostprijsrapporten, welke gelden voor normale omstandigheden. Door het ontbreken van bieten en aardappelen in het bouwplan voor 1953, drukken de vaste lasten van het bedrijf immers relatief zwaarder op de granen dan onder normale omstandigheden het geval is.

Ter oriëntering zijn onderstaand de verschillen aangegeven, welke er bestaan ten opzichte van de productiekosten onder normale omstandigheden volgens rapport nr 204.

Meer (+) of minder (%.) kosten per ha ten gevolge van wijziging der kostenverdelingen

Arbeidskosten	+ f. 10,-
Paardekosten 1)	"/. " 15,-
Trekkerkosten	+ " 9,-
Werktuigkosten	+ " 23,-
Beloning voor bedrijfsleiding	+ " 10,-
Totaal meer kosten	f. 37,-

1) De paardekosten dalen, doordat een groot gedeelte van deze kosten reeds in de tevergeefs gemaakte kosten zijn begrepen.

Tabel 2

PRODUCTIEKOSTEN HAVER BIJ VERSCHILLENDE OPBRENGSTNIVEAUX
(gld per ha gemeten maat)

Opbrengstklasse	Mislukt	Maaidorsen door derden (stro verzameld)		Oogsten met zelfbinder	
		500 - 1000 kg	1000 - 2000 kg	2000 - 3000 kg	>3000 kg
1. Arbeidskosten	125	169	175	223	235
2. Paardekosten	39	39	39	39	39
3. Trekkerkosten	31	31	33	37	39
4. Werktuigkosten	95	95	95	95	95
5. Bindertouw	-	9	10	11	12
6. Werk door derden: maaidorsen/dorsen	-	100	110	49 1)	68 1)
onkruidbestrijding	8	8	8	8	8
7. Zaaizaad	67	67	67	64	64
8. Bemesting: stikstof	42	42	42	47	47
fosforzuur	19	19	19	19	19
kali	1	1	1	1	1
9. Pacht (incl. onderhoud gebouwen v. rek. pachter)	141	141	141	141	141
10. Rente omlopend kapitaal	9	11	11	12	12
11. Algemene kosten	27	27	27	27	27
12. Beloning voor bedrijfsleiding	75	75	75	75	75
Totaal bruto kosten 2)	679	834	853	848	882

PRODUCTIEKOSTEN ZOMERTARWE BIJ VERSCHILLENDE OPBRENGSTNIVEAUX
(gld per ha gemeten maat)

Opbrengstklasse	Mislukt	Maaidorsen door derden (stro verzameld)		Oogsten met zelfbinder	
		500 - 1000 kg	1000 - 2000 kg	2000 - 3000 kg	>3000 kg
Bruto kosten (zie haver)	679	834	853	848	882
Meerkosten zaaizaad	34	34	34	34	34
Totaal bruto kosten 2)	713	868	887	882	916

1) Op basis van respectievelijk 2500 kg en 3500 kg per ha à f. 1,95 per 100 kg.

2) Zie noot 1 op blz. 14.

Tabel 3

PRODUCTIEKOSTEN VAN SUIKERBIETEN BIJ VERSCHILLENDE OPBRENGSTNIVEAUX
(gld per ha gemeten maat)

Opbrengstklasse	Mislukt	10-20 ton	20-30 ton	30-40 ton	>40 ton
1. Arbeidskosten: tijdloon	212	244	263	283	295
aaceoordloon	-	312	339	366	393
2. Paardekosten	39	39	39	39	39
3. Trekkerkosten	31	38	46	50	53
4. Werktuigkosten	95	95	95	95	95
5. Werk door derden: afleveringskosten	-	19	31	44	56
6. Zaaizaad	32	32	31	31	31
7. Bemesting: stikstof	108	108	122	136	136
fosforzuur	19	19	19	19	19
kali	1	1	1	1	1
8. Pacht (Inol. onderhoud gebouwen v. rek. pachter)	141	141	141	141	141
9. Rente omlopend kapitaal	15	21	23	24	25
10. Algemene kosten	27	27	27	27	27
11. Beloning voor bedrijfsleiding	75	75	75	75	75
Totaal bruto kosten	795	1171	1252	1331	1386
12. Af: opbrengst bijproduct	-	35	60	85	110
Totaal netto kosten ¹⁾	795	1136	1192	1246	1276

1) In tegenstelling tot hetgeen in noot 1) op blz. 14 is opgemerkt ten aanzien van de granen, zijn op grond van de gevolgde kostenverdelingen de productiekosten van de suikerbieten lager dan de productiekosten onder normale omstandigheden. (Zie rapport no 204) Opgemerkt kan worden, dat bij het relatief kleine bietenareaal in 1953 een verfijning in de verdeling van de vaste kosten geen noemenswaardige invloed heeft op de productiekosten van zomergerst.

Minder-kosten per ha

Arbeidskosten	f. 5,-
Paardekosten	" 50,-
Trekkerkosten	" 10,-
Werktuigkosten	" 12,-
Beloning voor bedrijfsleiding	" 25,-
	<u>f. 102,-</u>

Tabel 4

PRODUCTIEKOSTEN VAN VOEDERBIJZETEN BIJ VERSCHILLENDE OPBRENGSTNIVEAUX
(gld per ha gemeten maat)

Opbrengstklasse	Mislukt	10-20 ton	20-40 ton	40-60 ton	60-80 ton	>80 ton
1. Arbeidskosten: tijdloon	214	240	253	272	292	311
accoordloon	-	298	312	325	339	352
2. Paardekosten	39	39	39	39	39	39
3. Trekkerkosten	33	36	40	44	48	51
4. Werktuigkosten	95	95	95	95	95	95
5. Zaaizaad	45	45	45	45	45	45
6. Bemesting: stikstof	103	103	122	122	122	122
fosforzuur	19	19	19	19	19	19
kali	1	1	1	1	1	1
7. Pacht (incl. onderhoud gebouwen v.rek. pachter)	141	141	141	141	141	141
8. Rente omlopend kapitaal	15	20	21	22	23	24
9. Algemene kosten	27	27	27	27	27	27
10. Beloning voor bedrijfsleiding	75	75	75	75	75	75
Totaal bruto kosten 1)	807	1139	1190	1227	1266	1302

1) Zie noot 1) op bladzijde 16.

Tabel 5

PRODUCTIEKOSTEN VAN AARDAPPELEN BIJ VERSCHILLENDE OPBRENGSTNIVEAUX
(gld per ha gemeten maat)

Opbrengstklasse	Mislukt	5-10 ton	10-15 ton	15-20 ton	20-25 ton	>25 ton
1. Arbeidskosten: tijdloon	168	342	355	381	407	426
accoordloon	-	149	169	196	230	257
2. Paardekosten	39	39	39	39	39	39
3. Trekkerkosten	36	50	52	55	56	57
4. Werktuigkosten	95	95	95	95	95	95
5. Werk door derden: bestrijdingen	-	60	90	120	150	150
6. Pootgoed	508	508	508	508	508	508
7. Bemesting: stikstof	99	99	118	118	118	118
fosforzuur	19	19	19	19	19	19
kali	1	1	1	1	1	1
8. Pacht (incl. onderhoud gebouwen v. rek. pachter)	141	141	141	141	141	141
9. Rente omlopend kapitaal	24	29	31	33	34	35
10. Dekstro	-	11	18	25	32	32
11. Areaalheffing	-	50	50	50	50	50
12. Algemene kosten	27	27	27	27	27	27
13. Beloning voor bedrijfsleiding	75	75	75	75	75	75
Totaal bruto-kosten ¹⁾	1232	1695	1788	1883	1982	2030

1) Zie noot 1 op bladzijde 16. De productiekosten van aardappelen zijn door de gewijzigde kostenverdeling eveneens lager dan onder normale omstandigheden. (Zie rapport No 204)

Minder-kosten per ha

Arbeid	f. 5,-
Paardekosten	" 65,-
Trekkerkosten	" 12,-
Werktuigkosten	" 42,-
Beloning voor bedrijfsleiding	" 35,-
Totaal minder-kosten	f. 159,-

§ 4. O p b r e n g s t e n

Tegenover de productiekosten dienen de verkregen opbrengsten in geld van de verkregen productie te worden gesteld. De bepaling van de totale opbrengst in geld geschiedt op basis van de opbrengsten in natura van hoofd- en bijproduct en de opbrengstprijzen.

Op het tijdstip, waarop deze berekeningen worden uitgebracht, ontbreken de benodigde gegevens over de opbrengstprijzen van hoofd- en bijproducten. Tegenover de kosten kunnen derhalve geen opbrengsten van de verkregen productie worden gesteld.

Het vaststellen van de opbrengsten in natura van het hoofdproduct valt buiten het kader van dit onderzoek. Met behulp van de productiekosten in de verschillende opbrengstklassen is het mogelijk de normen voor schadevergoeding te berekenen bij elk gewenst opbrengstniveau. Een bijkomstige factor hierbij is de bepaling van de opbrengst van het bijproduct (graanstro, bietenkoppen en -blad en voeraardappelen).

Voor de bepaling van de opbrengst van het stro voor zomergerst is gebruik gemaakt van de proefvelddorsingen van de Rijksdienst voor Landbouwherstel. Op deze gegevens is een correctie toegepast, daar de uitkomsten zonder meer niet bruikbaar zijn in verband met het feit dat de proefveldjes met de hand zijn geoogst. Voor het oogsten met de maaidorsmachine is de stro-opbrengst aangehouden op 60% tot 70% van de volgens de proefveldjes geoogste hoeveelheid.

Bij de berekening van de productiekosten van granen is aangehouden dat het stro slechts ten dele tot waarde wordt gebracht. Deze aanneming berust op de uitkomsten van de geënquêteerde bedrijven. Rekening houdend met de verzamelde hoeveelheid stro in %, zoals bij de productiekosten is aangegeven, zijn de stro-opbrengsten in onderstaande tabel gegeven bij de verschillende korrelopbrengsten van zomergerst.

KORREL- EN STRO-OPBRENGST VAN ZOMERGERST KG PER HA

50% van het stro verzameld				80% van het stro verzameld					
korrel	stro	korrel	stro	korrel	stro	korrel	stro	korrel	stro
1000	310	1500	460	2000	1050	2500	1280	3000	1600
1100	340	1600	490	2100	1100	2600	1320	3100	1640
1200	370	1700	520	2200	1140	2700	1360	3200	1680
1300	400	1800	550	2300	1190	2800	1400	3300	1720
1400	430	1900	580	2400	1240	2900	1450	3400	1760

Voor haver en zomertarwe zijn weinig gegevens beschikbaar ter documentatie van de stro-opbrengsten. Ingeval het oogsten geschiedt met de maaidorsmachine (korrelopbrengsten minder dan 2000 kg), kan de stro-opbrengst worden aangehouden op 0,8 x korrelopbrengst in kg. Voor het oogsten met de zelfbin-der (korrelopbrengst meer dan 2000 kg) is de stro-opbrengst bij deze gewassen ongeveer gelijk aan de korrelopbrengst.

De waarde van bietenkoppen en -blad is in mindering ge-bracht op de bruto-kosten. Deze waarde is afgestemd op de be-mestingswaarde welke onder normale omstandigheden op circa f. 110,- wordt aangehouden. Voor de verschillende opbrengst-klassen is hierop in verhouding tot de kg-opbrengsten van de bieten een correctie toegepast.

De opbrengst in kg van het bijproduct kriel en uitschot kon wegens gebrek aan documentatiemateriaal niet worden be-rekend. Bij de indeling van de productiekosten naar verschil-lende opbrengstniveaux zijn de opbrengster van het bijproduct begrepen in de totale opbrengst van aardappelen.

TOELICHTING OP DE BEREKENING VAN DE HERSTEL-BEWERKINGSKOSTEN

I. Wijzigingen in de productieomstandigheden.

De kostenberekening van de na 1 Februari 1953 ingezaaide gewassen is afgestemd op de omstandigheden na genoemde datum. Teneinde hierover georiënteerd te geraken is een enquête ingesteld, welke voornamelijk is afgestemd op de verzameling van landbouwtechnische gegevens.

Bij de analyse van deze gegevens is in de eerste plaats aandacht besteed aan de invloed van de gewijzigde omstandigheden op de verschillende productiefactoren bij verschillende opbrengstniveaus van zomergerst. Het gewas zomergerst is als basis voor indeling gekozen omdat dit gewas in het bedrijfsplan overheerst. De opbrengst van dit gewas kan als maatstaf worden genomen voor de mate waarin de productieomstandigheden en de bedrijfsvoering door de inundatie zijn beïnvloed. De voornaamste wijzigingen in de productieomstandigheden komen tot uitdrukking in het bouwplan, de arbeidsbezetting, de trekkrachtvoorziening en de bemesting.

a. Bouwplan

In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de voor oogst 1953 verbouwde gewassen.

Tabel 1

BOUWPLAN GEËNQUÊTEERDE BEDRIJVEN

Omschrijving	Opbr. gerst per ha oogst '53			Oogst 1952
	0-2000 kg	2000 - 3000 kg	>3000 kg	
Totale opp. bouwland	2748 ha	1568 ha	983 ha	5225 ha
<u>Gewassen in % van het bouwland</u>				
Gerst	84 %	79 %	74 %	} 35 %
Overige granen	1 %	5 %	5 %	
Hakvruchten	5 %	8 %	13 %	41 %
Overige gewassen	5 %	6 %	7 %	24 %
Braakland	5 %	2 %	1 %	-
Tot. oppervl. grasland	490 ha	300 ha	162 ha	947 ha
<u>Opp. grasland in % van de cultuurgrond</u>	15 %	16 %	14 %	15 %

Uit deze gegevens blijkt, dat de gerst in de verschillende opbrengstklassen het voornaamste gewas is geweest. De oppervlakte hakvruchten (aardappelen en bieten) neemt toe bij hogere opbrengsten van gerst, hetgeen vooral op de Zuidhollandse Eilanden in sterke mate het geval is.

Uit tabel 2 met de volledige specificatie van de voor oogst 1953 verbouwde gewassen op de geënuquëteerde bedrijven komt de belangrijkheid van de zomergerst in sterkere mate naar voren. Naarmate de opbrengst van zomergerst hoger is, neemt de oppervlakte, betaald met intensieve gewassen, toe. Bij de opstelling van tabel 2 is de oppervlakte braakland niet opgenomen. De oppervlakte van de gewassen is uitgedrukt in een percentage van de oppervlakte geënuquëerd bouwland (exclusief braakland).

De invloed van het gewijzigde bouwplan komt voornamelijk tot uiting in de toerekening van de vaste lasten aan de verschillende gewassen. Omdat gerst zo'n overhoersende plaats in het bouwplan inneemt is n.l. besloten eenvoudigheidshalve alle vaste kosten, waaronder dus ook paardekosten, werktuigkosten en het grootste deel der trekkerkosten, per ha gewas om te slaan. De verdeling van deze vaste kosten zou in principe moeten geschieden in evenredigheid met het aandeel, dat elk gewas in deze kosten heeft. Ten gevolge van de geringe betekenis van de overige gewassen zou de invloed van een dergelijke, vrij ingewikkelde toerekening op het eindresultaat slechts klein zijn. Daar het bovendien de bedoeling is, dat de totale vaste kosten op enigerlei wijze worden vergoed, is een nauwkeurige verdeling van deze lasten over de verschillende gewassen van minder belang te achten.

Tabel 2

OPPERVLAKTE GEWASSEN IN % VAN HET BOUWLAND
(ZONDER PRAAKLAND)

Gewassen	Indeling naar de opbrengst van zomergerst per ha			
	0-1000 kg	1000-2000 kg	2000-3000 kg	>3000 kg
Zomergerst	90,6%	88,0%	81,5%	75,7%
Zomertarwe	-	0,1%	1,4%	1,2%
Haver	0,5%	0,3%	1,8%	1,0%
Wintertarwe	0,1%	0,6%	2,0%	2,3%
Rogge	-	0,1%	0,1%	-
Granen (totaal)	91,2%	89,1%	86,8%	80,2%
Erwten	-	0,3%	-	0,2%
Vlas	0,1%	-	0,5%	1,2%
Klaver	-	-	0,1%	0,3%
Lucerne	0,5%	1,8%	1,4%	1,1%
Raaigras	2,4%	1,9%	1,1%	1,0%
Karwij	-	0,5%	1,1%	0,6%
Koolzaad	-	-	0,1%	-
Mosterdzaad	-	-	0,2%	-
Spinaziezaad	0,6%	0,9%	0,3%	-
Cichorei	-	-	0,2%	-
Suikerbieten	1,8%	3,2%	5,1%	8,8%
Voederbieten	1,7%	1,6%	1,4%	1,2%
Aardappelen	0,6%	0,4%	1,2%	3,4%
Uien	0,1%	0,3%	0 %	0,2%
Spruiten	-	-	0,2%	0,3%
Koolrapen	-	-	-	1,0%
Aardbeien	-	-	-	0,5%
Kunstweide	1,0%	-	0,3%	-
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

b. Arbeidskern

Ten gevolge van de extensivering van het bouwplan daalde de arbeidskern (bestaande uit de vaste arbeiders). Deze daling komt tot uitdrukking in de volgende tabel.

Tabel 3

AANTALLEN VASTE ARBEIDERS - GEËNQUËTETEFDE BEDRIJVEN

Omschrijving	Opbrengst gerst per ha		
	0-2000 kg	2000-3000 kg	>3000 kg
Cultuurgrond in ha	3247 ha	1915 ha	1149 ha
Aantal vaste arbeiders bij oogst 1952	264	140	91
Idem bij oogst 1953	164	109	75
Aantal vaste arbeiders 1953 in % van 1952	62 %	78 %	82 %

Indien in de berekening van de daling van de vaste arbeidskern eveneens de arbeid van boer en gezinsleden wordt betrokken, bedraagt de totale beschikbare arbeid van vaste arbeidskrachten voor 1953, uitgedrukt in procenten van die voor 1952 resp. 75 %, 86 % en 88 %.

Naast bovenstaande vaste arbeiders en de arbeid van boer en gezinsleden werken slechts zeer weinig losse arbeidskrachten op de bedrijven.

De procentuele verdeling van het aantal manweken van de verschillende categorieën arbeidskrachten bedraagt gemiddeld voor alle opbrengstklassen:

vaste arbeiders	55 %
boer + gezinsleden	40 %
losse arbeiders	5 %

De manweken, gedurende welke de arbeiders niet op het bedrijf hebben gewerkt, zijn buiten beschouwing gelaten.

c. Trekkraftvoorziening

De paardenbezetting daalde eveneens en bedroeg voor alle opbrengstklassen ongeveer 80 % van de bezetting in 1952. Het aantal trekkers op de bedrijven wijzigde zich niet noemenswaard.

d. Bemesting

Bij hogere opbrengsten van zomergerst is een toename te constateren van de hoeveelheid fosforzuur, welke na 1 Februari 1953 is gezaaid. In de toelichting op de berekende kosten wordt dit nader aangegeven.

II. Bepaling van de kosten

a. Algemeen

De grondslag, waarop de berekeningen zijn uitgevoerd, wordt gevormd door de met behulp van de enquête verzamelde gegevens en de berekeningen van de productiekosten van akkerbouwgewassen voor het Zuidwestelijk Kleigebied, zoals deze gelden onder normale omstandigheden voor oogst 1953. Laatstgenoemde berekeningen zijn vervat in rapport No 204.

De bepaling van de totale vaste bedrijfslasten geschiedde hoofdzakelijk met behulp van de uitkomsten in rapport No 204. De gegevens der geënquêteerde bedrijven zijn gebruikt voor de bepaling van de variabele kosten, zoals arbeidskosten, hoeveelheden zaai-zaad, bemesting e. a. Tevens leverden deze gegevens richtlijnen voor de verdeling van de vaste lasten.

Op de berekening van elk der afzonderlijke kostenbestanddelen wordt achtereenvolgens een nadere toelichting gegeven.

b. Arbeidskosten.

De arbeidskosten zijn bepaald binnen het kader van de totale beschikbare arbeid op de geënquêteerde bedrijven. De beschikbare hoeveelheid arbeid is berekend uit de opgave omtrent de arbeidsvoorziening, waarbij de periode, waarin niet op het bedrijf werd gewerkt, buiten beschouwing is gelaten. Eveneens is buiten beschouwing gelaten de arbeid, besteed aan werkzaamheden waarvoor reeds een vergoeding is ontvangen, echter met uitzondering van het strooien van gips.

In totaal bedraagt de hoeveelheid beschikbare arbeid op alle geënquêteerde bedrijven gemiddeld 252 manuren per ha bouwland (zonder vacantie, verlet e. d.). Deze uitkomst is gebaseerd op het oogstjaar 1 Februari 1953 - 1 Februari 1954.

Vervolgens is de arbeidsbehoefte berekend met behulp van het gegeven bouwplan en de veebezetting en de normen voor de directe werkzaamheden, welke in de tabellen 4 t/m 8 voor de voornaamste gewassen zijn vermeld. Deze per gewas berekende normen zijn bepaald met behulp van de opgaven volgens de geënquêteerde bedrijven betreffende het aantal keren, dat een bepaalde werkzaamheid is uitgevoerd voor

oogst 1953 en het aantal bewerkingen, dat onder normale omstandigheden plaatsvindt. Het aldus berekende totaal aantal uren voor de directe werkzaamheden is een globale benadering van de in werkelijkheid voor oogst 1953 gewerkte "directe uren".

De indirecte uren voor de algemene werkzaamheden (grondbewerking, onderhoud e.d.), welke per ha bouwland aan de verschillende gewassen worden toegerekend, zijn berekend uit het verschil van de beschikbare hoeveelheid arbeid (circa 252 mu per ha) en de berekende arbeidsbehoefte voor de directe werkzaamheden (circa 162 mu per ha). De op deze wijze berekende algemene uren bedragen voor de opbrengstklasse 0-2000 kg gerst 92 manuren per ha bouwland en voor de opbrengstklasse boven 2000 kg gerst 87 manuren per ha bouwland. Het gemiddelde van alle opbrengstklassen, dat 90 manuren per ha bouwland bedraagt, is voor de verdere berekeningen aangehouden. Het op deze wijze berekende verschil tussen aanbod en behoefte is een benadering van het totale aantal algemene uren voor een geheel oogstjaar (1 Februari - 1 Februari). Het is duidelijk, dat een dergelijke berekening slechts een betrouwbare uitkomst levert, als het aantal waarnemingen groot genoeg is. Dit is dan ook de reden, waarom in dit opzicht geen onderscheid in verschillende opbrengstklassen is gemaakt.

Volgens mededeling van de Rijkslandbouwconsulent in Z-Zuidholland bleek ook uit andere gegevens, dat het in de praktijk niet mogelijk was, de arbeidsvoorziening volledig aan te passen aan de gewijzigde arbeidsbehoefte voor 1953. Het hoge aantal uren voor de indirecte werkzaamheden en de directe werkzaamheden, zoals verplegen, is dan ook verklaarbaar.

Tabel 4

DIRECTE UREN VAN DE GEWASSEN VOOR OOGST 1953
ZOMERGERST
(MAAIDORSEN DOOR DERDEN)

Opbrengstklasse	Mislukt	50% van het stro verzameld		80% van het stro verzameld	
		500 - 1000 kg	1000 - 2000 kg	2000 - 3000 kg	>3000 kg
a. Zaaïen	12 mu	12 mu	12 mu	12 mu	12 mu
b. Verplegen	35 mu	40 mu	40 mu	35 mu	35 mu
c. Oogsten (incl. stro verzamelen)	-	24 mu	29 mu	36 mu	41 mu
d. Bewaren/afleveren	-	2 mu	2 mu	2 mu	2 mu
Directe uren: manuren	47 mu	78 mu	83 mu	85 mu	90 mu
trekkeruren	2 tu	2 tu	3 tu	4 tu	4 tu

Tabel 5

OVERIGE GRANEN

Opbrengstklasse	Mislukt	Maaidorsen door derden (stro verzameld)		Oogsten met zelfbinder	
		500-1000 kg	1000 - 2000 kg	2000 - 3000 kg	>3000 kg
a. Zaaïen	12 mu	12 mu	12 mu	12 mu	12 mu
b. Verploegen	35 mu	39 mu	39 mu	34 mu	34 mu
c. Oogsten	-	} 30 mu	} 35 mu	55 mu	60 mu
d. Dorsen eigen personeel	-			20 mu	24 mu
e. Bewaren/afleveren	-			2 mu	2 mu
Directe uren: manuren	47 mu	81 mu	86 mu	123 mu	132 mu
trekkeruren	2 tu	2 tu	3 tu	5,5 tu	6,5 tu

Tabel 6

SUIKERBIETEN

Opbrengstklasse	Mislukt	10-20 ton	20-30 ton	30-40 ton	>40 ton
a. Zaaïen	14 mu	14 mu	14 mu	14 mu	14 mu
b. Verploegen - tijdloon	100 mu	100 mu	100 mu	100 mu	100 mu
accordloon	-	f. 90,-	f. 90,-	f. 90,-	f. 90,-
c. Rooïen - accordloon	-	" 140,-	" 160,-	" 180,-	" 200,-
d. Afleveren	-	25 mu	40 mu	55 mu	65 mu
Totaal directe uren:					
manuren	114 mu	139 mu	154 mu	169 mu	179 mu
trekkeruren	2 tu	6 tu	10 tu	12 tu	14 tu
Totaal accoordlonen ¹⁾	-	f.230,-	f.250,-	f.270,-	f.290,-

1) Exclusief sociale lasten + bijomende kosten 35.5% (losse arbeidskrachten).

Tabel 7

VOEDERBIJFEN

Opbrengstklasse	Mislukt	10-20 ton	20-40 ton	40-60 ton	60-80 ton	>80 ton
a. Zaaïen	16 mu	16 mu	16 mu	16 mu	16 mu	16 mu
b. Verplegen - tijdloon	100 mu	100 mu	100 mu	100 mu	100 mu	100 mu
- acc.loon	-	f. 90,-	f. 90,-	f. 90,-	f. 90,-	f. 90,-
c. Oogsten - tijdloon	-	20 mu	30 mu	45 mu	60 mu	75 mu
- acc.loon	-	f.130,-	f.140,-	f.150,-	f.160,-	f.170,-
Totaal directe uren:						
manuren	116 mu	136 mu	146 mu	161 mu	176 mu	191 mu
trekkeruren	3 tu	5 tu	7 tu	9 tu	11 tu	13 tu
Totaal accoordlonen ¹⁾	-	f.220,-	f.230,-	f.240,-	f.250,-	f.260,-

Tabel 8

AARDAPPELEN

Opbrengstklasse	Mislukt	5 - 10 ton	10-15 ton	15-20 ton	20-25 ton	>25 ton
a. Poten	40 mu	40 mu	40 mu	40 mu	40 mu	40 mu
b. Verplegen	40 mu	85 mu	75 mu	75 mu	75 mu	75 mu
c. Oogsten - tijdloon	-	40 mu	45 mu	50 mu	55 mu	55 mu
- acc.loon	-	f.110,-	f.125,-	f.145,-	f.170,-	f.190,-
d. Sorteren/afleveren	-	50 mu	65 mu	80 mu	95 mu	110 mu
Totaal directe uren:						
manuren	80 mu	215 mu	225 mu	245 mu	265 mu	280 mu
trekkeruren ¹⁾	5,0 tu	12,0 tu	13,5 tu	15,0 tu	15,5 tu	16,0 tu
Totaal accoordlonen ¹⁾	-	f.110,-	f.125,-	f.145,-	f.170,-	f.190,-
Sproeien door derden:						
aantal keren	-	2 x	3 x	4 x	5 x	5 x

1) Exclusief sociale lasten & bijkomende kosten 35,5% (losse arbeidskrachten).

In de tevergeefs gemaakte kosten is reeds een vergoeding begrepen voor een gedeelte van de algemene uren (najaar 1952 t/m Januari 1953) nl. in totaal ± 51 mu. Alvorens deze uren in mindering te brengen op het berekende aantal algemene uren in de periode Februari 1953 t/m Januari 1954 dient hierop een correctie te worden toegepast in verband met de gewijzigde arbeidsbezetting na 1 Februari 1953. In verband hiermede wordt in totaal in mindering gebracht 40 mu, zodat nog ten laste komt van oogst 1953 90 mu - 40 mu = 50 mu voor algemene werkzaamheden. In deze uren zijn tevens begrepen de uren voor het gips strooien, waarvoor geen afsplitsing mogelijk bleek te zijn.

De gemiddelde arbeidskosten zijn berekend op grond van de aanwezige arbeidskrachten, vermeld onder I - b.

Uitgaande van het uurloon voor elke categorie van arbeidskrachten, zoals dit is berekend in rapport No 204, bedraagt het gewogen gemiddelde uurloon 99 ct. De totale arbeidskosten per gewerkt uur bedragen gemiddeld:

loonkosten per uur	99 ct
vacantie, vacantietoeslag, verlet e.d. 7,5%	7,5 ct
sociale lasten 20,1%	21,5 ct
bijkomende kosten (fietsvergoeding e.d.)	1 ct
arbeidskosten per gewerkt uur	129 ct

c. Paardekosten

Indien als uitgangspunt wordt genomen, dat de totale paardekosten ten behoeve van oogst 1953 zullen worden vergoed in de tevergeefs gemaakte kosten tot 1 Februari en de herstel-bewerkingskosten tezamen, kan onderstaande eenvoudige berekeningswijze worden gevolgd.

In deze berekening is aangenomen, dat het productiejaar 1953 loopt van 1 November 1952 tot 1 November 1953. De paardenbezetting bestond in 1952 op het typebedrijf uit 3 werkpaarden; uit de enquête is gebleken, dat na 1 Februari de bezetting tot gemiddeld 80% van de normale is gedaald.

Paardenbezetting:

1 November 1952 - 1 Februari 1953	100%
1 Februari 1953 - 1 November 1953	80%
Gemiddeld 1 Nov. 1952 - 1 Nov. 1953	85%
Totale paardekosten $\frac{85}{100} \times f. 2.577,-$	$= f. 2.190,-$

1) Daar in de praktijk voor oogst 1953 hogere lonen zijn betaald, achtte de Commissie van Advies het gewenst de loonkosten per uur te baseren op het loonniveau zoals dit gold bij de Cultuurtechnische werken. De Commissie was van mening, dat op de landbouwbedrijven verschillende werkzaamheden, die normaal in tijdloon worden verricht, in 1953 veelal in accoord zijn uitgevoerd. In verband hiermee dienden naar de mening van de Commissie de accoordtarieven basis te zijn voor het berekenen van de loonkosten. Het uit deze tarieven af te leiden gemiddelde uurloon zou ca f 1,15 bedragen.

2) Paardekosten van het typebedrijf volgens rapport No 204.

De paardekosten zijn eenvoudigheidshalve aan de gewassen toegerekend als een omslag per ha bouwland; de oppervlakte braakland is hierbij niet tot het bouwland gerekend.

De paardekosten per ha bedragen:

Opbrengst minder dan 2000 kg gerst

Totale paardekosten	f. 2.190,-	
Reeds in rekening gebracht in rapport No 192	" 884,-	
Ten laste van herstel-bewerkingskosten	f. 1.306,-	
Oppervl. bouwland zonder braakland 34 ha - 1,70 ha ¹⁾	= 32,30ha	
Per ha bouwland	f. $\frac{1.306}{32,30}$ = f. 40,-	

Opbrengst meer dan 2000 kg gerst

Totaal paardekosten	f. 2.190,-	
Reeds in rekening gebracht in rapport No 192	" 884,-	
Ten laste van de herstel-bewerkingskosten	f. 1.306,-	
Oppervl. bouwland zonder braakland 34 ha - 0,50 ha ²⁾	= 33,50ha	
Per ha bouwland	f. $\frac{1.306}{33,50}$ = f. 39,-	

Aangezien de verbouw van de overige gewassen toeneemt bij een hoger opbrengstniveau van zomergerst, zijn voor deze gewassen eveneens f. 39,- per ha ingecalculleerd.

d. Trekkerkosten

Bij de berekening van de trekkerkosten is onderscheid gemaakt in vaste en variabele kosten. De vaste kosten zijn toegerekend per ha bouwland. De variabele kosten zijn ingecalculleerd op basis van de gewerkte trekkeruren per gewas (zie tabel 4 t/m 8) en de variabele trekkerkosten per uur.

Op basis van de uitkomsten in rapport No 204 bedragen de vaste lasten van de trekker in totaal per jaar:

Afschrijving en revisiekosten	f. 744,-
Rente 2,4 % v.d. vervangingswaarde	" 174,-
Totaal	f. 918,-

Per ha bouwland bedragen de vaste lasten f. $\frac{918,-}{34}$ = f. 27,-

De variabele kosten bedragen volgens rapport No 204 per uur:

onderhoud door derden	38 ct
brandstoffen	121 ct
smeermiddelen	22 ct
overige kosten	7 ct
variabele kosten per uur	188 ct

1) Braakland ± 5 %

2) Braakland ± 1,5%

Indien in de tabellen 4 t/m 8 b.v. 5 trekkeruren per ha voor een gewas zijn gegeven, bedragen de totale trekkerkosten voor dit gewas:

vaste kosten	f. 27,- per ha
variabele kosten 5 x f. 1,88	" 9,40 " "
totaal (afgerond)	f. 36,- per ha

e. Werktuigkosten en bindertouw

De werktuigkosten voor het gehele bedrijf bedragen op basis van de berekeningen ten behoeve van rapport No 204;

afschrijving	f. 1.688,-
rente 4 %	" 665,-
onderhoud	" 1.156,-
Totaal	f. 3.509,-

Indien de werktuigkosten voor grasland in mindering worden gebracht, bedragen de kosten voor het bouwland (34,- ha) f. 3509,- - f. 272,- (4 ha à f. 68,-) = f. 3237,-.

De toerekening aan de verschillende gewassen geschiedt per ha bouwland. Uit het bouwplan in tabel 2, met een indeling naar de verschillende opbrengstklassen van gerst, blijkt een toename van de oppervlakte bieten en aardappelen. Deze toename is echter relatief te gering om de hoogte van de werktuigkosten voor het voornaamste gewas - de gerst - noemenswaard te beïnvloeden. Omgeslagen per ha bedragen de werktuigkosten f. 95,- per gewas in alle opbrengstklassen.

De verbruikte hoeveelheden bindertouw zijn afgestemd op de uitkomsten van de geënuquêteerde bedrijven en gelden bij de verzamelde hoeveelheden stro, zoals voor de berekeningen is aangehouden.

In onderstaande tabel is het touwverbruik vermeld in kg per ha voor de verschillende opbrengstklassen per gewas.

TOUWVERBRUIK PER HA

Opbrengstkl.	Gerst	Overige granen
	<u>Geogst met maaidorser:</u>	<u>Geogst met maaidorser:</u>
500-1000 kg	1,5 kg	4,5 kg
1000-2000 kg	2,5 kg	5,5 kg
	50% van het stro verzameld	} 100% van het stro verzameld
2000-3000 kg	4,- kg	
boven 3000 kg	4,5 kg	6,5 kg
	80% van het stro verzameld	7,0 kg

De prijs van het bindertouw bedraagt f. 1,75 per kg voor oogst 1953.

f. Werk door derden

1. Maaidorsen. De ingecalculleerde tarieven voor het maaidorsen zijn afgeleid uit de gemiddeld betaalde kosten op de geënquêteerde bedrijven.

2. Dorsen. Het tarief van f. 1,95 per 100 kg is ongewijzigd aangehouden uit rapport No 204 en geldt voor het dorsen uit de schuur (incl. 3 man personeel + persdraad).

3. Bestrijdingen. In de verschillende opbrengstklassen van zomergerst is volgens de uitkomsten van de enquête een chemische onkruidbestrijding toegepast.

0 - 1000 kg	25 % van de oppervlakte
1000 - 2000 kg	20 % van de oppervlakte
2000 - 3000 kg	45 % van de oppervlakte
boven 3000 kg	19 % van de oppervlakte

Voor alle opbrengstklassen is een percentage van 25 % aangehouden. De kosten bedragen 25 % van f. 32,- = f. 8,- per ha. Voor de overige granen is een zelfde bedrag aangehouden. De gegevens van de geënquêteerde bedrijven waren in dit opzicht onvoldoende om een ander bedrag te kunnen motiveren.

Het aantal keren, dat in de verschillende opbrengstklassen van aardappelen bespuiting plaatsvond tegen phytophthora, is gebaseerd op uitkomsten van de geënquêteerde bedrijven. De kosten bedragen gemiddeld per keer met inbegrip van bestrijdingsmiddelen f. 30,- per ha.

4. Afleveringskosten van suikerbieten. Voor elk der verschillende opbrengstklassen zijn de gemiddelde afleveringskosten berekend met behulp van de gegeven kosten per 1000 kg, vermeld in rapport No 204 (f. 1,25 per 1000 kg).

g. Zaaizaad/pootgoed

De kosten van het zaaizaad en pootgoed zijn berekend met behulp van de verbruikersprijzen voor aangekochte hoeveelheden. Aangenomen is, dat er geen zaaizaad of pootgoed afkomstig uit het eigen bedrijf na 1 Februari 1953 meer aanwezig is geweest. De benodigde hoeveelheden per gewas zijn voor elk der afzonderlijke opbrengstklassen gebaseerd op de uitkomsten van de geënquêteerde bedrijven. In de hiernavolgende tabel wordt per gewas een overzicht gegeven van de verbruikte hoeveelheden, de verbruikersprijzen en de kosten per ha.

KOSTEN ZAAIZAAD EN PootGOED PER HA

Gewas	Opbrengstklasse	Hoeveelheid kg	Prijzen gld	Kosten gld/ha
Zomergerst	<1000 kg	132	48,- per 100 kg	63,-
	1000-2000 kg	129		62,-
	>2000 kg	117		56,-
Haver	<2000 kg	129	51,- per 100 kg	67,-
	>2000 kg	123		64,-
Zomertarwe	<2000 kg	185	54,- per 100 kg	101,-
	>2000 kg	180		98,-
Suikerbieten	<20 ton	18	1,80 per kg	32,-
	>20 ton	17		31,-
Voederbieten		15	3,- per kg	45,-
Aardappelen	Klasse B 35/45	1750 kg	29,- per 100 kg	508,-

De ontsmettingskosten van het zaaizaad voor granen zijn in bovenstaande kosten opgenomen en bedragen circa f. 1,- per ha.

h. Bemesting

De hoeveelheden meststoffen, welke in de berekeningen zijn opgenomen, zijn gemiddelde cijfers van de verbruikte hoeveelheden na 1 Februari 1953 op de geënquêteerde bedrijven.

De verbruikte hoeveelheden stikstof bedragen in de verschillende opbrengstklassen per gewas:

STIKSTOFVERBRUIK

Gewas	Opbrengstklasse	Kg zuiver per ha
Granen:	0 - 1000 kg	45
	>1000 kg	50
Suikerbieten:	0 - 20 ton	115
	20 - 30 ton	130
	>30 ton	145
Voederbieten:	0 - 20 ton	110
	>20 ton	130
Aardappelen:	0 - 10 ton	105
	>10 ton	125

De hoeveelheden van de overige meststoffen (fosfor en kali) zijn uitgedrukt per ha bouwland en bedragen bij verschillende opbrengstniveaux van zomergerst:

VERBRUIK IN KG ZUIVER PER HA BOUWLAND

Opbrengst zomergerst	Fosforzuur		Kali	
	Vóór 1/2-'53	Na 1/2-'53	Vóór 1/2-'53	Na 1/2-'53
0 - 1000 kg	19	12	22	-
1000 - 2000 kg	20	30	24	-
>2000 kg	19	40	19	5

Voor de berekening van de productiekosten per gewas zijn uitsluitend de hoeveelheden ingecalculeerd, welke na 1 Februari 1953 zijn verstrooid.

De kosten van fosforzuur en kali zijn aan de overige gewassen toegerekend op basis van de gemiddelde gift per ha bouwland bij een opbrengstniveau van zomergerst (>2000 kg) ofwel 35 kg fosforzuur en 3 kg kali per ha.

De prijzen zijn afkomstig uit rapport No 204 en bedragen per kg zuivere meststof: stikstof f. 0,94, fosforzuur f. 0,55 en kali f. 0,33.

i. Pacht en onderhoud gebouwen voor rekening pachter

Deze kosten zijn ongewijzigd aangehouden volgens de berekende uitkomsten in rapporten No 192 en No 204. Ten opzichte van de berekening in rapport No 192 ten behoeve van de zaakschade, is de huurwaarde van de woning echter op de pacht prijs in mindering gebracht ($\pm$ f. 7,- per ha).

j. Overige kostenbestanddelen

1. Rente omlopend kapitaal. In rapport No 192 is reeds gemiddeld f. 3,- per ha in rekening gebracht tot 1 Februari. In bijgaande berekeningen per gewas is het restant opgenomen, waarbij met de hoogte van de geïnvesteerde kosten per opbrengstklasse is rekening gehouden.

2. Algemene kosten. Met uitzondering van de heffing ten behoeve van de Stichting voor de Landbouw ± f. 2,- per ha, zijn deze kosten ongewijzigd uit rapport No 204 aangehouden.

3. Areaalheffing aardappelen. Ingeval het gewas niet volledig mislukt is, is in overleg met de Rijksdienst voor Landbouwherstel en het Bedrijfschap voor Aardappelen het totaalbedrag van de heffing (f. 50,- per ha) in de productiekosten van aardappelen opgenomen.

4. Beloning voor bedrijfsleiding. Evenals in rapport No 192 voor de bepaling van de zaakschade is geschied, is een bedrag opgenomen voor beloning van bedrijfsleiding ad f. 75,- per ha bouwland.